

Hvad skal vi med sygeplejeteori?

Grunduddannelsen i sygepleje har for nylig fået en ny bekendtgørelse. På baggrund af denne har professionshøjskolerne haft til opgave at udarbejde indholdet af studieordningerne, og det har uden tvivl givet anledning til mange diskussioner om, hvad det er vigtigt at lære, når man skal være sygeplejerske. De samme diskussioner fører vi på universitetet, når vi planlægger kandidatuddannelsen i sygepleje. Begge steder diskuteres det med jævne mellemrum, om det overhovedet er relevant at lære sygeplejeteori.

I et sundhedsvæsen, der er præget af korte standardiserede patientforløb, kan det være svært at se nytteværdien af teorier, som ikke nødvendigvis kan «bruges» direkte i plejen. Jeg mener, at diskussioner om nytteværdi kan gøres korte: Er man sygeplejerske, ved man selvfølgelig en masse om sygeplejeteori. Den amerikanske sygeplejeteoretiker Jean Watson (2008) skriver: «Som det nu om dage er blevet påpeget inden for postmoderne tænkning: Hvis en profession ikke besidder sit eget sprog, så eksisterer den ikke» (1). Prøv at forestille dig, at du skal i terapi hos en psykolog. Ville du ikke foretrække en person, som baserer sin praksis på psykologiske teorier? Mon ikke. På samme måde er det helt nødvendigt, at sygeplejersker har et grundigt kendskab til sygeplejeteori, som jo er en del af fagets rødder. Indvendinger mod at have sygeplejeteorier på skemaet drejer sig ofte om, at de ikke kan «bruges», enten fordi de er for abstrakte og ikke indeholder direkte handlinger, eller at de er formuleret i en anden tid. Men ikke alle teorier skal «bruges», og dette krav stilles aldrig til fx de forskellige mestrings-teorier, som enhver sygeplejerske har lært, og som stadig skrives ind i de nye studieordninger.

Teorier med det højeste abstraktionsniveau kaldes «grand theories», og de beskriver hele sygeplejefeltet. De indeholder mange luftige begreber, som ikke direkte kan omsættes, men derimod kan anvendes til at tænke med. «Middle-range-teorier» er teorier på et lavere abstraktionsniveau, der belyser en begrænset del af sygeplejen og kan beskrive et fænomen, forklare forhold mellem fænomener, forudsige et fænomens effekt på et andet eller anvendes til at styre en begrænset dimension af sygeplejen (2). Situationsspecifikke teorier er de mest konkrete, der beskriver helt afgrænsede situationer, fx at få hjælp til at spise, og disse kan anvendes i specifikke plejesituationer. Det er sidstnævnte kategori, der indfrier kravet om at kunne bruges, som uafledeligt stilles til sygeplejeteori.

Hvis man tager udgangspunkt i den ovenfor beskrevne forståelse, kan teori altså kaste lys over en problemstilling uden direkte at anviser handlinger for den. Dermed forsvinder kravet om, at teori skal kunne appliceres direkte på praksis for at være betydningsfuld. I sygeplejepsikis på alle niveauer kan sygeplejeteori anvendes til eftertænksomt at analysere et problem. Det illustreres i artiklen «McDonaldisering af sygeplejen», som vi bringer i dette nummer. Heri viser vi, hvordan forskellige sygeplejeteorier kan anvendes som analytisk ramme for en autentisk patienthistorie, hvor en ældre dame hvirvles ind i et accelereret forløb efter at have fået en ny hofte.

I artikkelen argumenteres det for, at sygeplejeteori kan modificere en evidensbasert, men umenneskelig praksis, og forhindre en rendyrket «McNursing» i at brede sig.

Bente Martinsen Woythal

Referencer

1. Tomey AM, Alligood MR. Fra Vibeke Røn Noers forord i Sygeplejeteoretikere. Bidrag og betydning for moderne sygepleje. København: Munksgaard; 2011.
2. Bishop SM, Hardin SR. Teoriutviklingsprosessen. I: Tomey AM, Alligood MR, red. Sygeplejeteoretikere. Bidrag og betydning for moderne sygepleje. København: Munksgaard; 2011, s. 65–84.

NY UTGAVE!

KIRSTI MALTERUD
**KVALITATIVE
FORSKNINGS-
METODER
FOR MEDISIN OG
HELSEFAG**
4. UTGAVE

UNIVERSITETSFORLAGET

Kirsti Malterud
**Kvalitative forsknings-
metoder for medisin
og helsefag – 4. utgave**

Kvalitative forskningsmetoder kan bidra til ny innsikt i menneskers erfaringer med sykdom, helse og møter med helsetjenesten.

Tekst, tolkning og mening står sentralt, med refleksivitet som et vitenskapelig kriterium. Leseren får innføring i de kvalitative forskningsmetodenes grunnlag og forutsetninger, oversikt over forskjellige trinn i forskningsprosessen, utdyping av utvalgte temaer knyttet til feltarbeid, design, teori, etikk og veiledning for kritisk lesning av kvalitative studier.

• 256 sider • Kr 449,- • ISBN: 9788215028286

UNIVERSITETSFORLAGET.NO